

ВИСИЛКА ІНОЗЕМЦІВ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають на території будь якої держави на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі ж обов'язки, як і громадяни держави перебування. Щодо примусового переміщення іноземних громадян та осіб без громадянства за межі країни необхідно відзначити, що воно може виражатися в різних формах: депортація; видворення; відмова у пропуску через державний кордон; екстрадиція [1].

Українське законодавство також вводить термін “примусове повернення” (ст. 26 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства») [2]. Фактично, запровадивши такий інститут законодавець намагався спростити процедуру примусового видворення, яка не потребує судового розгляду справи, має менш складну процедуру та мінімізує фінансові затрати [3; 4]. Враховуючи те, що примусове повернення іноземців здійснюється не на підставі судового рішення, він не є предметом нашого дослідження.

Депортація (лат. *deportatio* - вигнання, висилка) – видворення згідно з судовим рішенням. Це примусова висилка іноземця у випадку грубого порушення законодавства держави перебування, що може загрожувати національній безпеці та цілісності держави. В даний час термін «депортація» є синонімом адміністративного видворення та видом адміністративного покарання.

Підставами для депортації можуть служити незаконний в'їзд іноземців, порушення правил перебування в країні або здійснення будь якого іншого адміністративного правопорушення, а також втрата або припинення законних підстав для подальшого перебування іноземного громадянина в державі.

Згідно з міжнародним правом, іноземний громадянин, який на законних підставах перебуває на території держави, не може бути висланий інакше як у виконання рішення, прийнятого відповідно до закону. При цьому він повинен мати можливість представити аргументи проти своєї висилки, перегляду своєї справи, а також бути представленим компетентним органам (ст. 1 Протоколу № 7 Європейської Конвенції про захист прав людини і основних свобод, 3. ст.13 Міжнародного пакту про політичні і громадянські права 1966 р.) [5; 6].

Якщо ж іноземець перебуває на території держави незаконно, щодо нього окрім вищезгаданих статей застосовуватиметься ще стаття 14 Міжнародного пакту про політичні і громадянські права 1966 р. та ст.6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод [7, 40].

Рішення суду про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства може бути оскаржено в порядку, передбаченому законом (ст. 30 ЗУ “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”).

Іноземець або особа без громадянства не можуть бути примусово повернуті чи примусово видворені або видані чи передані до країн:

- де їх життю або свободі загрожуватиме небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань;

- де їм загрожує смертна кара або страта, катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання;

- де їх життю або здоров'ю, безпеці або свободі загрожує небезпека внаслідок загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини, або природного чи техногенного лиха, або відсутності медичного лікування чи догляду, який забезпечує життя;

де їм загрожує видворення або примусове повернення до країн, де можуть виникнути зазначені випадки.

Також забороняється колективне примусове видворення іноземців та осіб без громадянства (ст.31 ЗУ “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”).

Виходячи з вищевказаного, депортація не застосовується до наступних категорій іноземних громадян і осіб без громадянства:

- до осіб, що звернулися з клопотанням про надання статусу біженця до закінчення розгляду їх клопотання;

- до осіб, визнаних біженцями або осіб, що отримали політичний притулок;

- до осіб, що отримали відмову у визнанні біженцями або в наданні притулку, втратили статус біженця або осіб, позбавлених статусу біженця та яких не може бути вислано проти їх волі на територію держави, де їх життю або свободі загрожує небезпека переслідувань за ознаками раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Окрім того, депортації не підлягають співробітники дипломатичних і консульських установ та інші особам, що користуються дипломатичним імунітетом [8].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Видворення з країни [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.deportation.com.ua/vidvorennya-z-krayini>

2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Закон України від 22 вересня 2011 року [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3773-17/page2>

3. Кузьменко Оксана. Адміністративне та примусове видворення: помилка чи запровадження нових інститутів? Право, законодавство, юридична практика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2014/01/10.pdf>

4. Зуй В.В. Особливості примусового повернення або примусового видворення іноземців та осіб без громадянства [Електронний ресурс] Державне будівництво та місцеве самоврядування. - Випуск 24. - 2012. - Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2039/1/Zuy_76.pdf2

5. Європейська Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

6. Міжнародний пакт про політичні і громадянські права 1966 р. [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

7. Справедливое судебное разбирательство в международном праве: юридический сборник// Бюро ОБСЕ по демократическим институтам и правам человека. - Варшава, 2013. - 279 с.

8. Депортація з країн Європи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uk.deportation.com.ua/deportaciya-z-krayin-ievropi>